



УДК: 378.147:377

## ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ

БІЛЯНСЬКА Марія, БУКОРОС Антон, КОРКУШКО Андрій,  
КРИКУН Ольга, ТИМЕНКО Володимир

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна  
[mmbilianska@gmail.com](mailto:mmbilianska@gmail.com)

*Тези зорієнтовано на з'ясування сутності педагогічного дизайну і способів його застосування у спеціалізованій освіті. З використанням словників сформульовано сутність понять «дизайн», «педагогічний дизайн», «навчальне проектування». Наголошено на необхідності наукових досліджень з педагогічного дизайну здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями). Зазначено, що у професійній освіті доцільним для застосування є поняття «мистецтво інформації», що означає інтеграцію мистецтва, науки і технологій. STEAM-освіту виокремлено як сучасну освітню модель спеціалізованої освіти.*

***Ключові слова:** педагогічний дизайн, спеціалізована освіта, професійна освіта, освітні моделі.*

### ВСТУП

Спеціалізована освіта зорієнтована на виявлення та розвиток індивідуальних здібностей студентів. Студенти, обдаровані академічним (вербально-знаковим), емоційним (художньо-образним), практичним (діяльнісно-перетворювальним) інтелектами, потребують різних освітніх моделей. Освітні моделі для обдарованих здобувачів вищої спеціалізованої освіти покликані розробляти дизайнери освітнього середовища, педагогічні дизайнери. Проте у дослідженнях здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) досі педагогічний дизайн недостатньо застосовується для розроблення та обґрунтування особистісно зорієнтованих моделей професійної підготовки фахівців спеціалізованої освіти.

### ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

В українській психолого-педагогічній науці дослідження проблеми виявлення і підтримки обдарованості осіб різного віку у процесі дизайн-освіти перебувають на етапі становлення, оскільки поняття «обдарованість», «педагогічний дизайн» з'явилися в науковому обігу вітчизняних педагогів і психологів недавно. Терміни «дизайнер навчального процесу», «освітній технолог», «дизайнер навчальних планів», «технолог навчання» є суміжними.

В українському енциклопедичному виданні НАПН України сформульовано визначення поняття «педагогічний дизайн» – навчальний



дизайн (ID: Instructional Design), проектування навчальних систем (ISD: Instructional System Design) – це практика системного проектування, розроблення і впровадження навчальної продукції (цифрової і матеріальної) з метою привабливого, комфортного, інформаційно й технологічно збалансованого, креативного набуття знань учасниками освітнього процесу [1]. Художньо візуалізовану, композиційно структуровану, науково інтерпретовану інформацію успішно можуть розробляти дизайн-обдаровані фахівці з цифрового мистецтва.

У зарубіжному освітньому середовищі поняття «педагогічний дизайн» застосовується широко, але в українських закладах вищої спеціалізованої освіти термін «педагогічний дизайн» недостає досліджений і вимагає уточнення його сутності.

### **РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ**

Учасники педагогічно довершеного дизайн-освітнього процесу мають усвідомити, що компетентність з художнього проектування – це їхня найближча перспектива, що дизайн перебуває у центрі сучасного суспільно-культурного розвитку. Дизайн у сучасному його розумінні – це комплексна міждисциплінарна проектно-художня діяльність, яка синтезує в собі елементи наукових, технічних і гуманітарних знань, інженерного конструювання і художнього мислення. Центральною проблемою дизайну є створення предметного світу, естетично оцінюваного як співмірного, гармонійного, цілісного [2].

Педагогічне проектування є системним розвитком навчальних засобів, сприятливих для досягнення вищої якості навчання. Педагогічним проектуванням передбачається аналіз потреб у навчанні, цілі і розвиток системи передачі інформації для задоволення цих потреб .

До педагогічного дизайну відноситься використання в освітньому середовищі сучасних інформаційних технологій і, зокрема, технологій мультимедійного дизайну, що яскраво виявляється в анімаціях, креативних аудіо і відео, цифровому мистецтві.

Навчальне проектування або педагогічне проектування систем полягає в аналізі особистісних потреб у навчанні та розвитку системного навчання. Педагоги-дизайнери часто використовують навчальні технології як методи розвивального навчання. Їх використання сприяє ефективній передачі знань, навичок та емоційно позитивного ставлення до них учасників освітнього процесу.

Педагогічне проектування – це попередня розробка основних деталей очікуваної діяльності студентів, учнів і педагогів; це функція будь-якого педагога: організаційна, гностична або комунікативна [3].

Дизайнер освітнього процесу або освітній дизайнер – це той, хто створює і постачає навчальні матеріали (наприклад, електронні навчальні курси, відео, посібники, роздаткові матеріали і т.д.) для підприємств, закладів вищої освіти та інших організацій; застосовує системну методологію, засновану на дидактиці проектної творчості, розробляє методологію і системи



реалізації змісту курсу, бере участь у процесі створення і проектування навчальних матеріалів для різних галузей освіти.

Педагогічні дизайнери і технологи навчання подібні за функцією та кар'єрним зростанням. Вони також мають подібні методичні розробки вищої формальної і неформальної освіти. Організації звертаються до педагогічних дизайнерів, щоб вирішити проблеми бізнесу і забезпечити мультимедійні рішення електронного навчання, мультимедійного дизайну.

Педагогічний дизайн освітнього середовища, способи художнього, інженерно-технічного проектування, ІТ-проектування можуть взаємодоповнюватися в дизайн-обдарованих осіб, поєднуватися в моделях спеціалізованої освіти. Важливо, щоб педагогічні дизайнери створювали моделі спеціалізованої освіти з урахуванням відповідності видів дизайну особистісно ціннісним середовищам життєдіяльності студентів (таблиця 1).

**Таблиця 1** .Відповідність видів дизайну особистісно ціннісним середовищам життєдіяльності студентів

<b>Види дизайну</b>	<b>Середовища життєдіяльності</b>
Графічний дизайн (ВЕБ-дизайн)	Студент і знакові системи (С-Зс)
Індустріально-промисловий дизайн	Студент і техніка/технології (С-Т)
Ландшафтний дизайн	Студент і природа (С-П)
Дизайн інтер'єрів	Студент і художні образи (С-Хо)
Дизайн костюмів (етнічного й особистісного стилів)	Студент і соціальне середовище (С-Сс)
Педагогічний дизайн (ID:Instructional Design; ISD: Instructional System Design )	Студент і освітнє середовище (С-О)

Графічний дизайн (ВЕБ-дизайн) у середовищі життєдіяльності «студент і знакові системи» (С-Зс) є педагогічно доцільним для спеціалізованої наукової освіти; індустріально-промисловий дизайн у середовищі «студент і техніка/технології» (С-Т) та ландшафтний дизайн у середовищі «студент і природа» (С-П) – для спеціалізованої військової освіти; дизайн інтер'єрів у середовищі «студент і художні образи» (С-Хо) та дизайн костюмів (етнічного, спортивного й особистісного стилів) – для мистецької і спортивної спеціалізованої освіти. Педагогічний дизайн необхідний для всіх видів спеціалізованої освіти, оскільки забезпечує проектно-творчу взаємодію учасників освітнього процесу.

Дослідники освітнього процесу наголошують сьогодні на понятті «мистецтво інформації», що означає інтеграцію мистецтва, науки і технологій. У Звіті «Наукова освіта для відповідальних громадян», зробленому для Європейської комісії експертною групою з питань наукової освіти, зазначено, що у сфері наукової освіти увага має бути зосереджена на переході від використання освітнього підходу STEM до STEAM через формування зв'язків



між природничо-науковими та іншими навчальними дисциплінами і, зокрема, арт-дисциплінами.

STEAM – це освітня модель, що передбачає зв'язок між арт-дисциплінами (мистецькими і гуманітарними), природничими науками, технологіями, інжинірингом, математикою, надає можливість вченим, інженерам, підприємцям, художникам і дизайнерам налагоджувати між собою діалог, щоб запропонувати найширший спектр можливостей та ідей в академічній та соціальній сферах, проведення експериментів і розроблення інноваційних рішень [4].

### ВИСНОВКИ

Педагогічний дизайн є діяльністю, що задовольняє утилітарні й естетичні потреби інноваційної людини інформаційного суспільства. У дослідженнях здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями) необхідно застосовувати педагогічний дизайн для розроблення та обґрунтування особистісно зорієнтованих моделей професійної підготовки фахівців спеціалізованої освіти: мистецької, наукової, спортивної, військової.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Тименко В.П. Педагогічний дизайн. Практична обдарованість. Естетична обдарованість / *Енциклопедія освіти: 2-ге вид.* Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1148 с.
2. Святоцький Д. Словник з інтелектуальної власності URL: [https://ukrreferat.com/chapters\\_book/pravo/svyatotskij-od-2000-intelektualna-vlasnist-slovník-dovidnik-tom-1-кniga.html](https://ukrreferat.com/chapters_book/pravo/svyatotskij-od-2000-intelektualna-vlasnist-slovník-dovidnik-tom-1-кniga.html)
3. Педагогічне проєктування URL: <https://sites.google.com/site/enmtgeovdpu/navcalni-materiali/lekciie/lekcia-5-pedagogicne-proektuvanna>
4. Wilson, S. (2002) *Information arts intersections of art , science and technology*, Boston : MIT Pres

**BILYANSKA M., BUKOROS A., KORKUSHKO A., KRYKUN O., TYMENKO V.**

### **PEDAGOGICAL DESIGN IN INSTITUTIONS OF HIGHER SPECIALIZED EDUCATION**

*Theses are aimed at clarifying the essence of pedagogical design and ways of its application in specialized education. Using dictionaries, the essence of the concepts "design", "pedagogical design", "educational design" is formulated. Emphasized the need for scientific research on pedagogical design by students of the third (educational and scientific) level of higher education in specialty 015 - professional education. It is noted that in professional education, the concept of "art of information" is appropriate for application, which means the integration of art, science and technology. STEAM education is singled out as a modern educational model of specialized education.*

**Key words:** *pedagogical design, specialized education, professional education, educational models.*